

ceuticae qualitatibus, tum de pharmacopoei dotibus, tandem de eiusdem laboribus agere, libet.

C A P V T I.

PHARMACIÆ NECESSITAS
ET UTILITAS.

§. 2.

Cum in quouis naturae regno corpora deprehendantur, viribus actiuis instructa, quae solidis aequae ac fluidis corporis humani partibus mutationem inducere valent; quaeritur statim, utrum corpus quodcumque, an potius nonnulla tantum, reliquis semper exclusis, obiecta pharmaciae suppeditent. Licet namque corpora complura, in corpus humanum ingesta, hoc ipsum mutant, quamuis tamen mutationem pro salutari habendam non esse, experientia docet. Sic alia, in corpus introducta, mutantur quidem, sed ipsa corpus vix mutant, idque potius in naturali statu conseruant; haecque alimenta dicuntur. Alia in corpore quidem mutationem subeunt, sed ipsa partes corporis simul mutant et a peregrinis substantiis, conuenienti tempore si exhibentur, liberant ideoque mutationem salutarem inducunt: haec medicamenta vocantur. Tandem corpora sunt, quae omni tempore conditionem quamcumque in naturali statu eludunt et tantam mutationem inducunt, ut partibus corporis prorsus mutatis et laesis corpus ad interitum disponunt: haec venena sunt.

§. 3.

§. 3.

Ex triplici hac corporum differentia essentiali patet, quænam proprie pharmaciæ obiecta sint. Minime quidem negandum est, et alimenta, stricte sic dicta, interdum sub quibusdam conditionibus salutarem quandam in corpore producere mutationem, noxiasque, in eodem haerentes, substantias in actione impedire posse; interim tamen, cum id non nisi sub quibusdam conditionibus fieri soleat, corpusque his ipsis in naturali statu conferuetur, pro veris medicamentis eadem habenda non esse, putandum est. Porro et inter ea, quæ venena dicuntur, nonnulla, quæ certis sub conditionibus, certa corporis constitutione, certo tempore ingesta, corpori statim non nocent, immo adeo prodesse videntur, reperiri concedimus: cum vero conditionibus his cessantibus indolem naturalem confestim manifestent et corpus destruant, hæc quoque nunquam medicamentorum nomen merentur. At dantur tamen inter hæc, quæ extra corpus humanum mutata, in hoc postea ingesta, salutares effectus exerunt, quæ ob id demum medicamentorum nomine insigniri possunt.

§. 4.

Corpora itaque naturalia, viribus medicatis iam instructa, præcipua pharmaciæ obiecta largiri, nullus negabit, qui essentielle corporum discrimen perpenderit. Cum autem eadem hæc corpora, prout natura ea largitur, sæpe ob varias causas ingeri nequeant, eaque vel ob admixtas partes inertes vel etiam ob alimentosas vel interdum etiam

A 4

ob

ob venenatas adiunctas mirum in modum in actionibus immutentur, necesse est, vt impedimenta ista remoueantur et particulae salutare actione seorsum colligantur. Id pharmaciam praestare, experimur.

§. 5.

Corporum naturalium, viribus medicatis instructorum, particulae constituentes non omnes actione sunt, sed iisdem nonnullae, immo saepe complures, inertes, intertextae deprehenduntur, ita, vt inertes hae vincula quasi seu matrices sistant, quae mobiles et ad agendum aptissimas particulas vel coercent, vel in actione iam constitutas moderantur. Id prouido naturae consilio factum esse, modo plus simplici experimur. Sic corpora ad multum tempus absque iactura virium illibata saepe asseruantur a); corporum eiusmodi in corpus humanum introductorum, efficacia diutur-

- a) Cortex cinnamomi, gratum odorem spargens, ex particulis volatilibus, in motu iam constitutis et particulis fixioribus, nondum euolutis et motis, componitur. Si cortex integer manet, particulae istae volatiles, solo odore percipiendae, cum fixioribus coniunctae, non nisi post longum tempus penitus abeunt, et ex parte intus retinentur. Fac vero, contundatur cortex in puluerem subtilissimum, franguntur sane plura vincula et particulae, in motu iam constitutae, minori vi nunc coercitae, multo breuiori tempore in auram abeunt, sicque tota vis non multo post tota perit. Si id mechanica solutione fieri potuerit, quid expectandum erit a physica solutione? Committatur puluis cinnamomi odoratissimi, cum aqua coniuncti, vasi destillatorio, euocentur vna cum aquae portione particulae cinnamomi odoratae volatiles omnes, exponatur aqua aeri liberi, sane vix dies aliquot numeraueris, meram aquam, nullo odore vterius praeditam degustabis.

turnior (b) euadit; lenta particularum agentium euolutio producit, atque lente sic euolutis particulis talis haud raro particularum morbificarum mutatio suboritur, quae alias a particulis, vel maxime euolutis inque motu velocissimo iam constitutis vix, immo saepe prorsus non obtinetur. Interdum autem eadem ista vincula, in corpus humanum simul inducta, ipsa euoluuntur et, cum particulis agentibus adhuc connexa, in motum ducuntur; quocirca non solum vis validior sed alia (c) saepe et particulis, per se iam actiuus et extra corpus iam in motu constitutis, contraria expectanda est. Interdum autem tam arctus deprehenditur vinculorum nexus, vt corporum simplicium particulae actiuae in corpore humano euolui prorsus nequeant et eiusmodi corpora, licet medicata vi instructa sint, debilem (d) aut nullam prorsus actionem exerceant.

A 5

§. 4.

- b) Homini, qui ob vermes, in intestinis hospitantes, extractum absinthii sumsit, sed nullum inde reiecit, propinatur puluis absinthii, cuius partes diu in corpore haerent, antequam vim suam et efficaciam amittant, quid autem fit? prodeunt vermes. Sic purgans drasticum saepe nullum vermem expellit, qui tamen saepe euacuantur, quando remedia, mitissimo stimulo donata, ingeruntur.
- c) Rhabarbarum aqueo menstruo solutum sicque ingestum aliter agit ac puluis eiusdem: vix enim solutum effectum roborantem edit, cum tamen puluis eiusdem manifeste eiusmodi effectum exerceat.
- d) Antimonii vis emetica non animaduertitur, quam diu sulphur cum regulo coniunctum est: fac vero separetur sulphur, habebis emeticum, in substantia fere periculosissimum. Immo antimonium crudum ingestum iners corpus est, nisi in corpore humano menstrua reperiat, quibus solui possit.

§. 6.

Actiuae corporum particulae non vnus generis sed natura saepe diuersae in vno corpore coniunctae reperiuntur, quae, si coniunctae manent nec separantur, vnicum tantum conspicuum effectum edunt, diuersum plane ab eo, qui obseruatur, si quando extra corpus (e) actiuae istae particulae disiunctae et a se inuicem separatae fuerint. Vel accidit quoque, vt intra ipsum corpus particulae, indolis diuersae euoluantur, aliae tamen citius aliae tardius (f) hinc alii aliique inde producantur effectus. Sic roborantes cum resoluentibus et purgantibus, sic anodynae cum stimulantibus sicque aliae cum aliis coniunctae inhaerent corporibus simplicibus particulae.

§. 7.

Haec ad corpora spectant, vi medicata, quoad totam mixtionem praedita: largitur quoque natura corpora, quae interdum et particulas salutare et particulas venenatas simul coniunctas, aut alias, nutriendi facultate instructas, habent. Vel reperiuntur

- e) Radix Ialappae, in substantia usurpata non adeo vehementem effectum purgantem edit, neque alia vis adeo conspicua animaduertitur. Parte gummosa seu gummoso-mucilaginea a resinosa separata alii plane effectus obseruantur. Haec in paucis granis purgans drasticum praebet, illa vero, omni vi purgante destituta, diuresin mouet.
- f) Optimum exemplum hic rursus praebet Radix Rhabarbari. Particulae enim purgantes, primo euolutae, intestinalia ita stimulant, vt euacuatio aluina inde subsequatur. Harum particularum actione cessante roborantes plenarie euoluuntur earumque actio in subsequente alui exsiccatione conspicua fit.

riuntur corpora, quorum particulae actiuae, quam diu coniunctae manent, noxiae existunt, et in corpus introductae manifeste nocent, quae vero, si separantur vel cum aliis extra corpus coniunguntur substantias demum exhibent, medendi facultate omnino instructas (g).

§. 8.

His sedulo perpenſis artis pharmaceuticae necessitas pariter ac vtilitas sponte patet. Sed alia insuper argumenta pro pharmaciae necessitate ex vitium augmento, quod, remediorum simplicium partibus arte pharmaceutica disiunctis, suboritur, desumi possunt. Actiuae enim particulae non solum hae ratione ab inertibus separantur, sed separatae tunc propius ad se inuicem accedunt et coniunguntur, et coniunctae demum vi vnita fortius nunc in corporis humani partes vel etiam materiam morbificam agunt. Alia subinde promanat vtilitas, quae in eo consistit, quod remediorum simplicium, arte pharmaceutica mutatorum particulae actiuae separatae et sibi inuicem iunctae in minori volumine (h) idem nunc praestent, quod
cor-

g) In vitriolo communi saepe salutare particulae martiales cum noxiis particulis cupri coniunctae sunt. In armoracia nutrientes cum medicatis combinatae deprehenduntur. Succus tithymali partes fouet, quae, si coniunctae manent, semper nocent et dictum succum venenatum reddunt. Inter artis producta mercurius sublimatus corrosiuus per se venenum est, cum aliis corporibus mixtus remedia largitur.

h) Grana duo aut tria myrrhae aut alius eiusmodi corporis, conuenienti menstruo soluta, idem fere praestare, quod scrupulus eiusdem praestat, immo saepe multo citius et efficacius

corpora simplicia, non nisi multo maiori dosi ingesta, praestare poterunt. Immo eiusmodi mutata corpora, si vires eorum disiunctae nunc quasi collectae habentur, saepe etiam plus efficere, experientia docet. Praeterea ex eo, quod in minus volumen redactae sint vires, alia iterum nascitur vtilitas, quae in aegrotantes inprimis redundat. Sic enim facilius nunc et commodius ingeruntur et nausea euitatur, saepe excitata, si aegrotantes nonnulla remedia in maiori dosi deglutire coguntur. Alia etiam vtilitas est, quod, auxiliante pharmacia, corpora simplicia mutata variam formam induere et sub varia forma ingeri possint, ita, vt remedia, saporis maxime ingrati, et ob id saepe reiecta, facilius nunc ab aegris assumantur.

§. 9.

Tandem solius pharmaciae auxilio variorum corporum partes actiuae separatae denuo coniungi et vnus alteriusue aut plurium partes inter se inuicem misceri sicque noua remedia, nouis viribus instructa, produci possunt. Licet enim natura insignem nobis largiatur remediorum copiam, quibus accurate compertis morborum causas debellare egregie valemus, tamen negandum non est, ipsam naturam, cum simplicissima semper sit, nobis demum vix completa et conuenientia plane auxilia suppeditare posse, vbi morborum causae maxime compositae deprehenduntur. Atque cum in dies ciborum genera mutantur et multiplicentur,

cacius ob concentrationem virium agere, experientia confirmat.

tur, ideoque solidorum et fluidorum status insigniter mutetur in simulque materiae seu substantiae valde compositae in corpus introducantur, a mutatis solidis fluidisque vix superandae, fieri solet, ut eae intra corpus accumulatae semina morborum, itidem composita, sistant et instrumenta indicent, quae mixtioni proportionata esse debent.

C A P V T II.

OFFICINAE PHARMACEVTICAE QUALITATES.

§. 10.

Qualitates officinae pharmaceuticae exposituro ad corporum simplicium aequae ac arte productorum indolem et instrumentorum, quibus mutationes corporum auertuntur vel eadem producuntur, naturam hic respiciendum est. In his enim omnem rei cardinem verti, hisque ipsis neglectis omnem officinae pharmaceuticae bonitatem in nihilum abire, experientia docet. De iis autem, quae ornamenti gratia aut ad facilitandos labores excogitata sunt, hic differere, superfluum est; siquidem eiusmodi res, quae ad essentiam nihil quidquam faciunt, vel eandem neutiquam turbant, absque vlllo detrimento abesse vel etiam admitti possunt, dummodo in obseruandis iisdem excolendisque, cum tamen nihil saepe nisi fucum faciant, ne nimium se gerat resque praecipuas ob id negligere teneatur pharmacopoeus.

§. 11.